

หัวใจหลักของวิทยากร (Heart of Trainer)

นำเสนอเมื่อ : 19 พ.ค. 2552

หัวใจหลักของวิทยากร (Heart of Trainer)

หัวใจหลักของวิทยากร (Heart of Trainer)

ก่อนอื่นกระผมต้องขอขอบพระคุณคุณพัฒนาะ มรกตสินธุ์ ผู้ที่สร้างสรรค์บทความดี ดี แบบนี้ขึ้นมา ในวันที่ผมจึงขอนำบทความนี้มาลงใน blog เพื่อเป็นการกระจายความรู้แก่ผู้อ่านทุกท่านครับ.....
ปัจจุบันในแต่ละองค์กรเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรมากขึ้นตามลำดับ...ผู้ที่มาเป็นวิทยากรก็เริ่มมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

แต่จะมีคุณภาพมากน้อยหรือไม่นั้น...
ต่างก็ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของตัววิทยากรเอง

ความรับผิดชอบในที่นี้ผมหมายถึง...

ความรับผิดชอบต่อเนื้อหาความรู้ ที่ถูกต้องชัดเจนและต้องรู้อจริง

หมดสมัยแล้วครับ!!!...กับวิทยากรที่พูดได้ทุกเรื่อง...

นอกจากว่าวิทยากรท่านนั้นจะเป็นที่ต้องการและมีการเรียกร้อง

อยากฟังการบรรยายกันเอง...นั่นก็คือเป็นเรื่องหนึ่ง...

จากประสบการณ์ที่ต้องเป็นวิทยากรเอง...
และการรับฟังการบรรยายจากท่านอื่นๆ

ทำให้ผมได้แนวคิดกับวิทยากรในปัจจุบันว่าควรจะเป็นเช่นไร

คุณสมบัติของวิทยากรในปัจจุบันควรจะต้องเป็นดังนี้

1. รู้อจริงในเนื้อหา

วิทยากรต้องมีความเชี่ยวชาญหรือศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชา และความรู้ที่ตนเองจะบรรยายได้ถูกต้องชัดเจน ต้องรู้กว้าง รู้ลึกซึ้ง โดยเฉพาะหากมีประสบการณ์ตรงที่จะนำมาเล่าสู่กันฟัง ก็จะเป็นสิ่งที่ดี ที่จะทำให้เขาอบรมมองเห็นภาพของเรื่องที่บรรยายชัดเจน และเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนักเรอหยิบยกเอาเหตุการณ์จากข่าวในปัจจุบันมาเป็นตัวอย่างประกอบการบรรยายนั้นๆ
ตัววิทยากรเองต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาหาก่อนเป็นอย่างดี ต้องพยายามให้เนื้อหาหนึ่งๆ แตกฉานในความรู้อลึก เรียกว่า...สามารถจับทุกๆ ประเด็นในเนื้อหาขึ้นมาโยงโยให้ต่อเรื่อง สิ่งสำคัญคือหากมีทักษะที่โด่ง ที่หยิบยกมา ควรจะกล่าวถึงถึงที่มาด้วย...เพื่อเป็นการให้เกียรติผู้ที่เป็นเจ้าของตัวจริง

3. วิชาการศึกษาที่ถนัด

การถ่ายทอดความรู้หนึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะบรรยายครับ เพราะหากผู้เข้ารับการอบรมไม่เข้าใจ ก็จะทำให้การอบรมนั้นๆ นำเนื้อหาหรือไม่สามารถนำไปใช้งานได้จริง ครอบงำอยู่ที่วิทยากรถ่ายทอดความรู้จากตัวตน (Tacit Knowledge) ไปยังผู้ฟังด้วยภาษาขงง่าย เข้าใจได้เหมือนๆ กัน หลีกเลี่ยงภาษาวิชาการ คำศัพท์เฉพาะ (Technical Term) หรือแม้กระทั่งภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะแสดงว่าเราเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Professional) เพราะผู้ฟังอาจจะไม่เข้าใจในเรื่องที่เราจะนำเสนอ วิทยากรโดยส่วนใหญ่ชอบใช้ศัพท์ทางเทคนิควิชา ในการบรรยาย เพราะอาจจะเห็นว่าคุณมีระดับสูง (มันขงความรู้ที่อยู่กับตัวเองมากกว่า) แต่ผลปรากฏว่าผู้ฟัง ผู้เข้าอบรมไม่เข้าใจความหมาย แล้วก็เกิดการต่อต้าน ไม่สนใจฟังและละเลยเนื้อหา ครอบงำกลางการบรรยาย หากจำเป็นที่จำเป็นต้องใช้จริงๆ ควรแปลความว่าสิ่งที่เราพูดหมายความว่าอย่างไร? การบรรยายที่ดีควรจะมีหน้าตา เช่น ชวนชวน แยกต่างกันออกไปบ้าง โดยเฉพาะอารมณ์ขัน จำเป็นที่จะต้องสอดแทรกเป็นช่วงๆ ตามความเหมาะสม

4. รู้อต่อยอดความแปลกใหม่

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากกับการดำเนินชีวิต หมดสมัยแล้วครับ...กับแผ่นใส, เครื่อง Over Head หรือที่เรียกภาษาไทยว่า เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะไว้บรรยาย และคอมพิวเตอร์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในการบรรยายเป็นอย่างมาก หากแต่ในปัจจุบันนี้ถ้าจะดูเครื่องคอมพิวเตอร์ Notebook มาไว้ประจำตัว เพราะเราจะมีลูกเล่นมากมายที่จะนำมาใช้ประกอบการบรรยาย หากมีเพียง Thumb Drive หรือ Handy Drive เพื่อไปใช้กับคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นๆ เกรงว่าอาจจะขลุ่ยขลุ่ยได้ เผลอๆ ติดไวรัสมาด้วยแล้วจะแก้กันลำบาก และแผ่น Slide ของเรา เรายังคงจะทำเอง เพื่อที่จะได้ทราบว่าจะพูดอะไร?

โปรแกรมพื้นฐานที่ควรเรียนรู้ได้แก่ Microsoft Word, Microsoft Power Point โดยเฉพาะ Power Point ถือเป็นเครื่องมือที่หนักของวิทยากร เพราะสามารถใช้งานได้อย่างยืดหยุ่นกว่าแผ่นใส แต่ยังมีลูกเล่นให้เลือกใช้อย่างมากมาย แต่ก็อย่ามากเกินไป จนกลายเป็นพวกมือใหม่หัดใช้คอมพิวเตอร์...

พยายามค้นหาสื่อ เช่น โฆษณา แผ่นพับ หรือการเรียนรู้อื่นแบบที่แตกต่าง เรียกว่าการสรรครสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่แปลกแหวกแนวจากการบรรยายโดยทั่วไป

ผู้ฟังหรือผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่คิดว่าการศึกษาอบรมต้องนั่งภายในห้องสี่เหลี่ยม จึงเกิดการท้อแท้และเบื่อหน่ายกับการบรรยาย ล้อมรอบเปลี่ยนแปลงจากความรู้สึก ความกดดันเหล่านั้น ให้เกิดภาพที่แตกต่างกันออกไป เช่น บรรยายในห้องที่ไม่มีเก้าอี้ อาจจะเป็นการนั่งกับพื้น เป็นการพูดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การนำปัญหาความทุกข์และระดมสมอง (Brainstorm) เพื่อให้แต่ละคนคิดหาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง บรรยายไป ก็กินขนมขบเคี้ยวกันไปได้ ไม่ต้องซีเรียสกับเรื่องที่บรรยายจนเกินไป...

เพราะปัจจุบันผู้เข้าอบรมต้องการความแปลกใหม่มาเติมพลังชีวิต มีแต่ที่แบบเดิม บรรยายแบบเดิมๆ ไม่ทันสมัยหรือครบ...ต้องเน้นความแปลกและแตกต่าง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้สึกว่ามีไม่ซ้ำการอบรม แต่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

5. รู้อใจในผู้ฟัง

วิทยากรไม่ใช่แค่ผู้พูดๆ เท่านั้นนะครับ ต้องรู้จักว่าผู้เข้ารับการฟังบรรยายนั้นเป็นกลุ่มคนแบบไหน? อาชีพอะไร? เรียกว่าง่าย ว่าต้องวิเคราะห์ผู้ฟังให้ชัดเจน กลุ่มคนแบบไหนที่เข้าฟังการบรรยายมากที่สุด เพื่อที่จะได้ใช้ภาษาและภาษาสื่อความหมายได้ถูกต้องเข้าใจง่าย ต้องหามันสิ่งแถวๆ ผู้เข้ารับการอบรมเริ่มเบื่อหน่ายหรือยัง พยายามให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้อลึกกว่า วิทยากรให้ความรู้ สนใจและเป็นห่วง หมดคำถาม หมดกระตุ้นให้เกิดแนวร่วม เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการบรรยาย เพราะบางครั้งผู้เข้าอบรมนั้นแหละครับ...เห็นภาพประเภทหัวใจของกมล...ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เพื่อนๆ เกิดอารมณ์ร่วมคล้อยตามที่เราบรรยาย ทำให้การบรรยายในครั้งนั้นประสบความสำเร็จเกิดความคิดที่เป็นได้...

6. รู้อยับยั้งกิรยา

กิริยาอาการของวิทยากรก็เป็นเรื่องสำคัญที่ละเลยไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องของบุคลิกการแต่งกาย ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า ต้องสุภาพ ให้เกียรติผู้ฟัง งดหรือละเว้น การแต่งกายที่สบายเกินไป หรือสบายเกินไป เนื้อหาของการบรรยายที่วิทยากรจะถ่ายทอดต้องการใหม่มีความเป็นกันเอง แต่ก็ต้องระมัดระวังตลอดเวลารับรู้ อย่านำเรื่องส่วนตัวมาคุยเป็นอุปสรรค... ภาษาพูดหรือเรื่องแนวตลกที่จำเป็นที่ควรต้องคัดเลือก อย่านำเรื่องตลก หรือตลกเกินไป เพราะจะทำให้วิทยากรถูกมองในแง่ลบ ผู้เข้าอบรมมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการเรียกชื่อผู้เข้าอบรม หรือการเชิญให้ตอบคำถามควรใช้การถามอย่างสุภาพ ไม่ใช้การขี้นหัว เพราะจะเหมือนกับกำลัง อย่านำมาเรากำลังขอร้องให้เขาปฏิบัติตามเรา หรือเราเป็นผู้ชี้แจง ไม่เป็นการบังคับข่มขู่หรือลดคุณค่าผู้เข้าอบรม

7. รู้อเวลาจบบรรยาย

วิทยากรบางท่านเสารมมู่มาเกินไปหน่อยๆ จนลืมเวลาจบการบรรยาย หรือประเภทที่สรุปแล้ว สรุปอีก แต่ก็ไม่จบซะที บางครั้งเนื้อหาที่เตรียมไว้ไม่มีมาก ก็พูดเกริ่นเสียยิดยาว ทั้งๆ ที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องที่พูดเท่าที่ควร พอได้เวลาพูดเขาเป็นเรื่อง เวลาที่อาจจะล่วงเลยมาเป็นครึ่งชั่วโมง ดังนั้นเนื้อหาที่เตรียมมาก็ต้องสปีดคันเร่ง จนผู้เข้าอบรมฟังไม่ทัน วิทยากรต้องหมั่นตรวจสอบเวลาให้พอดีกับเรื่องที่พูด โดยส่วนใหญ่ที่จัดการฟังบรรยายมักจะมีนาฬิกาติดไว้ฝั่งตรงข้ามกับบรรยายหรือฝาผนังห้องด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งวิทยากรต้องหมั่นสังเกตในขณะสอนว่านาฬิกาอยู่ที่ไหน? จะได้ไม่มองกมลมองนาฬิกาข้อมือให้เสียบุคลิก และจะกลับกลายเป็นผลเสีย ผู้เข้าอบรมก็จะเลือกมองตาม ทำให้การจจดจอกับเรื่องที่บรรยายขาดช่วงทันที

มี Case Study อยู่ Case หนึ่ง ท่านจะเคร่งเครียดการตรงต่อเวลาเป็นอย่างมาก ท่านที่จะต่อว่าเสมอ เมื่อพิธีกรหรือผู้บรรยายท่านอื่นๆ ล่วงล้ำก้ากั้นเวลาของท่าน หรือบางครั้งท่านก็เหนียวๆ ตรงเขตรวดเวลาบ้าง

พอเวลาที่เรานำท่านตรงตามที่ต้องการ ท่านก็ไม่รักษาเวลาในการจบเนื้อหาของท่าน กลับพูดยิดยาวต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการเหน็บว่า...

"เนื้อหาที่ผมต้องพูด เวลาแค่ครึ่งชั่วโมงพอหรือ!!"

ก็แล้วทำไมท่านไม่ตัดตอนตอนเกริ่นนำออกให้มากกว่า ก็มีการพูดได้ อธิบายบทเป็นหน้าสองหน้า แล้วก็ไปเบียดเบียนเวลาของผู้บรรยายท่านอื่น

ที่เวลาในการบรรยายน้อยกว่าท่านมาก ไม่ถึงครึ่งชั่วโมงด้วยซ้ำไป...

แบบนี้เรียกว่า ไม่รู้เวลาจบบรรยายอย่างแท้จริง...อย่างนี้ก็ไม่โดนครับ เพราะธรรมชาติของคนไทยแล้ว...

เวลามา เร็วสายได้...แต่เวลาจบต้องตรงเวลา มีเซนเซอร์อารมณ์จะเสีย...

ทั้งหมดเป็นแนวทางคร่าวๆ สำหรับผู้ที่กำลังจะเป็นวิทยากรมือใหม่ หรือวิทยากรมืออาชีพ ที่บางครั้งก็อาจจะลืมสิ่งเบื้องต้นเหล่านี้ไป...

รู้อจริงในเนื้อหา รู้อวิชาการที่ถนัด

รู้อต่อยอดความแปลกใหม่ รู้อใจในผู้ฟัง

รู้อยับยั้งกิรยา รู้อเวลาจบบรรยาย

เหล่านี้คือหัวใจของวิทยากร ความสำคัญที่ต้องตระหนักโดยตลอดเวลารับ...

ที่มา: จากบทความเรื่อง "หัวใจหลักของวิทยากร (Heart of Trainer)" โดย คุณพัฒนาะ มรกตสินธุ์ www.oknation.net/blog/pattman

Posted by : Ajarn Boo RAC

เวลา : 15:36